

3. Statistical Yearbook «Agriculture of Ukraine» / [edited by N. S. Vlasenko] ; State Statistics Service of Ukraine. — Kyiv : Avhust Treid, 2014. — 400 p.

4. *Moore J. H.* Decision Modeling with Microsoft Excel / J. H. Moore, L. R. Weatherford; translation from English by R. G. Imamutdinova and others. — 6-th ed. — Moscow : Publishing house «Williams», 2004. — 1024 p.

5. Forecasting of crop production and its resource provision in Ukraine / S. M. Kvasha, M.M. Ilchuk, I. A. Konoval, M. M. Fediushko. — Kyiv : NSC «IAE», 2013. — 244 p.

Статтю подано до редакції 17.01.15 р.

УДК 005.932:338.436(477)

*К. В. Костіна, аспірант
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ЕВОЛЮЦІЯ ЛОГІСТИКИ В АПК УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

*К. Kostina, graduate student
SHEE «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman»*

THE EVOLUTION OF LOGISTICS IN AGRICULTURAL COMPLEX OF UKRAINE AND PROSPECTS OF ITS DEVELOPMENT

АНОТАЦІЯ. У статті здійснено аналіз причин нерозвиненості логістики, етапи її еволюції в АПК України, тенденції та шляхи розвитку за сучасних умов.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: логістика, еволюція логістики, аграрна логістика, логістичні системи, аутсорсинг.

ANNOTATION. The article has analysed the reason of underdevelopment logistics, stages of its evolution in the agricultural sector of Ukraine, and the development trends in nowadays conditions.

KEY WORDS: logistics, evolution of logistics, agricultural logistics, logistic systems, logistics outsourcing.

Постановка проблеми. Підприємства АПК України щоденно керуються принципами і засадами логістики, але, на жаль, не кожне з них приділяє їй потрібної уваги, тоді як логістика може бути одним із резервів їх економічного зростання. Зрозуміло, що інтеграція України до світової економіки, перехід до ринкових

умов господарювання, вимагає докорінних змін у системах логістики вітчизняних підприємств і пошуку нових шляхів розвитку агрологістики.

Аналіз існуючих досліджень за даною проблематикою. Вивченням різноманітних аспектів логістики займалося чимало вчених, таких як Д. Вуд, О. Уайт, А. Гаджинський, Б. Анікін, Є. Крикавський, Н. Чухрай, В. Амітан, А. Кальченко, Л. Миротин, В. Сергеев та ін. Проте залишаються недослідженими проблеми еволюції логістики в аграрному секторі економіки України, побудови ефективної логістичної системи в АПК, дослідження шляхів її розвитку.

Виділення невирішених проблем і формулювання цілей статті. Мета роботи є дослідження закономірності розвитку логістики в контексті розвитку ринкових умов в АПК України, виокремлення етапів її еволюції в аграрному секторі економіки, а також їх дослідження з метою пошуку шляхів розвитку агрологістики.

Виклад основного матеріалу. На відміну від закордонних країн, в Україні логістика, як науковий напрям, набула поширення не так давно, тому вітчизняні суб'єкти господарювання ще не освоїли її в достатній мірі. Тоді як зарубіжні підприємства розвинених країн світу успішно функціонують на концепціях логістики, нових її системах і технологіях.

Недостатній розвиток логістики пояснюється досить просто, якщо взяти до уваги історію розвитку аграрної економіки у радянські часи. За сучасних умов дуже поширеною залишається доктрина про те, що агробізнес використовується переважно як інструментарій забезпечення продовольчої безпеки країни. Саме тому державні структури можуть у будь-який час безпеліційно втручатися в базові бізнесові процеси (раптова незапланована заборона вивезення продукції з регіону або країни, «диктування» цін, перекладання провини за власні прорахунки з формування державних резервів на плечі підприємців тощо). Ясна річ, за таких умов важко забезпечити інвестиційно-інноваційний розвиток сільського господарства, позаяк інвестори почуваються незахищеними [1, с. 77].

Після отримання Україною незалежності, на жаль, ефективні ринкові перетворення в АПК України не відбулися і це «загальмовувало» розвиток аграрної логістики. Причинами нерозвиненості логістики в АПК України, на нашу думку, залишається низка чинників (рис. 1).

Рис. 1. Причини нерозвиненості логістики в АПК України

Витрати на логістику українських компаній значно більші за витрати аналогічних європейських чи американських компаній. За підрахунками компанії Noble Resources Ukraine, вартість витрат на транспортування і сертифікування до порту, а також вартість перевалки на FOB становить для України 50 дол./т, тоді як для США та країн ЄС 29 і 24,2 дол./т відповідно [2].

Якщо аграрії планують нарощувати обсяги виробництва продукції, зокрема зернових, а також експорту, то перешкодою для них може стати відсутність резервів виробничих потужностей і застарілий транспортний парк. Чималу роль також грає і розвиненість річкової інфраструктури, адже вартість доставки річковим транспортом дешевша ніж залізничним чи автомобільним, відповідно це дозволить додатково зберігати автомобільні дороги й залізничні колії.

У період становлення ринкової економіки держава визначала збут продукції та всі етапи руху товарно-матеріальних ресурсів. Також Україна успадкувала виробничу інфраструктуру з високими витратами на виробництво та збут товарів. Актуальною у 90-ті роки була проблема нестачі фахівців з логістики та низького рівня знань кадрів, а в аграрному секторі ця проблема є нагальною й нині.

Важливу роль в АПК України відіграє інтеграція та кооперація підприємств, зокрема це важливо для особистих господарств населення, які здають свою продукцію посередникам, часто за безцінь.

Пропонуємо проаналізувати еволюцію логістики в АПК України (табл. 1), зазначивши, що закономірності цієї еволюції перебивають у початковій стадії економічного аналізу.

Таблиця 1

ЕВОЛЮЦІЯ ЛОГІСТИКИ В АПК УКРАЇНИ

Назва етапу	Роки					Сучасний
	до 1991 року	1991–1999 роки	2000–2005	2006–2014	2014 — нині	
Радянський	Радянський «до-ринковий» період — центральована індустріальна економіка, послуги автопарків і митних брокерів	Реформаторський	Розвитку	Період рівноважного розвитку (стабільності)	2014 — нині	Сучасний
Характеристика етапу	Створення умов для розвитку агрологістики, перехід до ринкових умов господарювання і заходження конкуренції, перерозподіл власності, обмежений асортимент, розвиток дистрибуції і торгових компаній	Поява нових ринків (у зв'язку з диверсифікацією виробництва), оптимізація якості, укрупнення агрохолдингів, інтеграція в їх межах (створення горизонтальних і вертикальних логістичних зв'язків), нестача фахівців з логістики, зростання експорту продукції АПК, притік інвестицій, криза 2008 року	Вступ до СОТ, зміцнення позицій ТНК в Україні, проведення ІРО, подальше нарощення земельних і інших ресурсів агрохолдингами, створення великими компаніями власних логістичних центрів, підрозділів, на ринок України увійшли глобальні компанії Coca-Cola, Nestlé, Danone, Kraft, інші, не прогнозована аграрна політика, розвиток логістики Інтернет-магазинів	Зменшення експорту продукції АПК до Росії, а також постачання продукції на тимчасово окуповані зони, знецінення національної валюти, здорожчання ПММ, виробничих ресурсів та в результаті здорожчання кінцевої ціни на продукцію		

Детальне вивчення закономірностей розвитку логістики дає змогу об'єктивно оцінити та спрогнозувати перспективи подальшого її розвитку в агробізнесі. Наведені в таблиці історичні факти пояснюють низький рівень використання логістики в АПК України. Більшість підприємств знаходяться на початковому етапі її еволюції, але посилення конкуренції на ринках товарів і послуг з часом простимулює аграріїв шукати резерви зменшення собівартості продукції, чому може сприяти логістика. Підприємства змушені будуть слідувати сучасним тенденціям розвитку логістики (рис. 2).

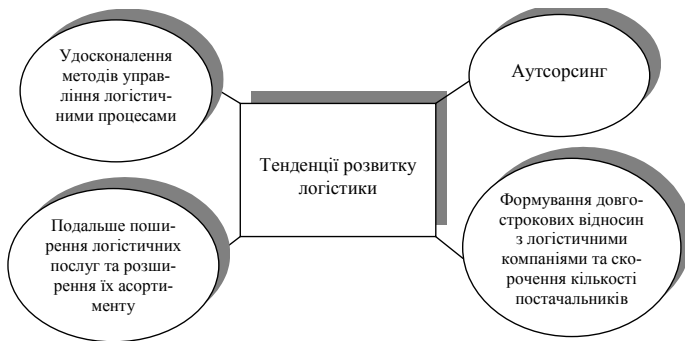

Рис. 2. Сучасні тенденції розвитку логістики

Аутсорсинг — передавання іншій компанії (субпідрядчику) замовлення на виконання деяких операцій, наприклад, розміщення виробництва комплектуючих, виконання певних робіт та інших видів діяльності на «стороні». Роль аутсорсингу в логістиці полягає в отриманні завдяки йому сучасних інструментів логістичного управління, що дозволять здійснити покращення логістичної ефективності функцій одержувача послуги [3].

Для подальшого розвитку логістичної діяльності в аграрній сфері України, на нашу думку, слід реалізувати такі завдання:

1. зупинити війну та інфляцію, стабілізувати курс іноземної валюти;

2. логістичний підхід потребує змін в структурі підприємства. Залежно від розмірів вони мають створити або логістичні підрозділи, або свої логістичні центри (спеціалізовані цехи і служби транспортно-складського господарства);

3. необхідно вирішити проблему відсутності спеціалістів з логістики та центрів їх підготовки;

4. забезпечити виробників сільськогосподарської продукції сучасними сховищами для зберігання зерна та плодоовочевої продукції;

5. відродити річковий транспорт, покращити стан автотранспортної й залізничної інфраструктури;

6. сприяти об'єднанню дрібних товаровиробників у сільськогосподарські виробничі кооперативи для захисту власних інтересів, а також з метою формування значних партій товарів і зниження логістичних витрат;

7. сприяти нарощенню експорту сільськогосподарської продукції, зокрема завдяки пришвидшенню здобуття підприємствами європейських і міжнародних стандартів якості товарів;

8. пришвидшити розвиток логістичної інфраструктури, що ефективно забезпечує взаємодію основних елементів логістичної системи: «постачання — виробництво — складування — транспортування — збут»;

9. оптові ринки сільськогосподарської продукції мають стати не лише майданчиками для продажу, а й місцем, де формується оптова ціна на продукцію. На даний час на цих ринках товари можна купувати вроздріб.

Висновки. Логістика може стати тим інструментом, що допоможе сільському господарству підвищити свою ефективність. Втілення наведених у статті рекомендацій дозволить створити ефективну логістичну систему, яка забезпечить населення якісною продукцією за розумними цінами. Перспективою для подальшого дослідження є аналіз досвіду розвинутих країн світу щодо формування логістичних систем в АПК.

Література

1. Єранкін О.О. Маркетинг в АПК України в умовах глобалізації: монографія / О.О. Єранкін. — К. КНЕУ, 2009. — 419, [5] с.

2. Як погана логістика дозволяє аграріям вийти на міжнародні ринки [Електронний ресурс] —Режим доступу: <http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=yak-pogana-logistika-zavazhae-ukrayinskim-agrariyam-viyti-na-mizhnarodni-rinki>

3. Чухрай Н.І. Аутсорсинг в логістиці: європейський та український досвід // Транспорт і логістика. — 2007. — №5 (19). — С. 32—35.

References

1. *Yerankin O.O.* Marketing in agricultural complex of Ukraine in the context of globalization: monograph / O.O. Yerankin. — K. KNEU, 2009. — 419, [5] p.
2. How bad logistics allows farmers to enter international markets. Retrieved February 17, 2015, from <http://persona.pumb.ua/ua/club/digest/detail.php?CODE=yak-pogana-logistika-zavazhae-ukrayinskim-agrariyam-viyti-na-mizhnarodni-rinki>
3. *Chukhrai N.I.* Outsourcing in logistics: the European and Ukrainian experience // Transport and Logistics. — 2007. — №5 (19). — P. 32—35.

Статтю подано до редакції 10.02.15 р.

УДК 631.158

*Кудлай В. Г., к.е.н., доцент
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ МЕНЕДЖЕНТУ ПЕРСОНАЛУ В АГРОПРОМИСЛОВИХ ФОРМУВАННЯХ

*V., Kudlay, Candidate of science
in Economics (PhD), Associate professor
SHEE «Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman»*

KEY ASPECTS OF THE MOTIVATIONAL COMPONENT OF STAFF MANAGEMENT IN AGRO-INDUSTRIAL FORMATIONS

АНОТАЦІЯ. У статті розглянуто актуальні питання стану трудової мотивації як складової менедженту в агропромислових формуваннях, а також визначено основні напрямки вдосконалення методів мотивації з метою підвищення трудової активності персоналу.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: мотивація персоналу, мотиваційні фактори, мотиваційний механізм, праця, агропромислові формування.

ANNOTATION. The current issues of the position of labour motivation as a part of management in agro-industrial formations are considered in the article. Also the main directions of improving of methods of motivation for improving of labor activity of staff are determined.

KEY WORDS: motivation of staff, motivation factors, motivation mechanism, labour, agro-industrial formations.